

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

וישב (חלק י — שיחה ב)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וישב, כ"ו כסלו, ה'תשפ"א (ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות
החתן התמים הרב יעקב דוד והכלה מרת חי' מושקא שיחיו
שם־טוב
לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת
טו"ב כסלו, ה'תשפ"א

ולזכות אברהם גרשון הכהן בן חי' מושקא שי'

על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ת יוסף יצחק וזוגתו מרת חנה שיחיו שם־טוב
הר"ר זאב וואלף וזוגתו מרת ליבא יוספה שיחיו רודאלף

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וישב ב

אתי שפיר, אלא שיש בו) קושיות וסתירות מפסוקים אחרים שטרם למדם התלמיד.

ומעתה, בנדוד^ד, הואיל ובפסוק זה עצמו אין שום ענין הקשה לתלמיד, אלא שאפשר להקשות עליו מפסוק שהתלמיד עתיד ללמדו (בשופטים) – א"כ מהו טעמו של רש"י בזה שמיישב את הסתירה בפרשה זו, בעוד שמקומו של יישוב זה הוא לכאורה בשופטים (לאחר שהתלמיד למד את ב' הכתובים ויודע להשוותם)?

ג) למה לו לרש"י להאריך בלשונו (שהיא בתכלית הדיוק לכל פרטי, כידוע) ולומר „ובשמשון הוא אומר“? דלכאורה, אי"ז אלא שפת יתר: מאחר שרש"י בעצמו מביא לשון הכתוב „וירד שמשון וגו'“, ובוהו הרי ידוע לנו בני (ואיפה) נאמר לשון ירידה זו, ה' מספיק לשון קצרה, כמו: „וכתיב וירד שמשון“ וכיו"ב?

ב. והנה על קושיא זו (שלשונו הכתובים בשייכות לתמנה סתרי א-

6) ובפרט שבגמרא (ראה להלן ס"ב) ליתא לתיבות אלו*.

7) משא"כ להלן בפרש"י (לח, כז) מובן מ"ש „וברבקה הוא אומר וימלאו ימי ללדת“ ששם לא נזכר בפסוק שרש"י מעתיקו בני מדבר.

* ומה שהתירוץ בגמרא מתחיל בל' ירידה („דאתי מהאי גיטא ירידה ודאתי מהאי גיטא עלי“), משא"כ רש"י בתירוץ מתחיל בל' עלי („עולין לה מכאן ויורדין לה מכאן“), הוא לפי שבגמרא קאי בשמשון (ירידה) ומקשה מהנאמר במק"א (ביהודה – עלי), ובפרש"י – איפכא.

א. בפירושו על הפסוק „ויגד ל- תמר וגו'“¹ מעתיק רש"י התיבות „עולה תמנתה“ ומפרש: „ובשמשון הוא אומר“² וירד שמשון וגו' תמנתה – בשפוע ההר היתה יושבת עולין לה מכאן ויורדין לה מכאן“.

וצריך להבין:

א) הלא סתירה זו מ„וירד שמשון וכו'“ (שרש"י מיישבה בפירושו) מתעוררת וישנה כבר על ל' הפסוק שלפני זה – שגם שם נאמר „ויעל וגו' תמנתה“³ – וא"כ ה' לו לרש"י להקדים את פירושו זה על הפסוק ההוא?⁴

ב) מכיון שדרכו של רש"י לפרש לפי „פשוטו של מקרא“⁵ ובאופן שיתאים ל„בן חמש למקרא“, הרי מובן שכוונתו של רש"י לבאר רק את הענינים שהתלמיד, בלמדו פסוק זה, יתקשה בהם; אבל אין דרכו ליישב בפסוק הנלמד (שפירושו כשלעצמו

1) פרשתנו לה, יג.

2) שופטים יד, א.

3) ראה פרש"י שם ש„ויעל“ קאי על „תמנתה“ משא"כ לפי פי' ראב"ע וכו'.

4) ב"ש כתב שבפסוק ראשון היינו מפרשים ד„ויעל“ קאי עמ"ש „על גוזז צאנו“ (ואף שרש"י כתב דקאי על „תמנתה“ כדלעיל הערה 2, נ' כוונתו, דלתרץ הקשיא ממ"ש בשמשון היינו מפרשים באו"א).

אבל מובן שזהו דלא כפי' הפשוט (שלכן כתב רש"י אליבא דאמת ד„ויעל“ קאי על „תמנתה“), וא"כ פשוט שאם ה' רש"י מקשה שם מהנאמר בשמשון ה' מתרץ דבשפוע ההר היתה יושבת כמו שפירש כאן.

5) ראה לקו"ש ח"ה בתחלתו בארוכה.

(ובפרט דמזה שהם מוקדמים בסדר התירוצים שבגמרא, משמע שהם קרובים למשמעות הכתובים יותר מתירוץ השלישי¹⁰ – וא"כ עוד יותר תמוה: דוקא רש"י, המפרש לפי „פשוטו של מקרא“, מביא ומעדיף את התירוץ האחרון¹¹).

ג. והביאור בכ"ז:

בפירושו של רש"י עה"פ שלפנינו אין המכוון (העיקרי) בו ליישב את הסתירה ל' „עולה“ הנאמר גבי יהודה (מל', „וירד“ בשמשון – מכיון שאין התלמיד יודע עדיין מסתירה זו), אלא לתרץ מה שיש להקשות ולתמוה על לשון זו עצמה: לאיזה טעם הוצרך הכתוב לתאר את הליכתו של יהודה לתמנה בל' עלי' דוקא? כלומר: למה מדייק הכתוב שהוגד לתמר כי חמי' „עולה תמנתה“ – וכי יש איזה נפ-

ולפי"ז מוכח ביותר כהתי' ששתי תמנאות היו. – אבל לפרש"י כאן כעצ"ל שתמנה אחת היא ששינוי כהנ"ל בשמות – רגיל הוא (ובפשטות – שלכן אין רש"י צריך לעורר עדי"ז). וי"ל שכבר יודע זה התלמיד מעצמו בלמדו: פניאל פנואל (וישלח לב, לא. שם, לב).

לכאורה פשוט דאין להביא ראי' ממדינים מדגנים שבפרשתנו (לו, כה. שם, לו) – כי ע"ד הפשט (משא"כ להש"ס סוטה מג, א) שתי אומות הן (ח"ש כה, ב) ולא הוצרך רש"י לפרש זה כיון שכבר פי' לפני זה (פרשתנו שם, כה) שנמכר פעמים הרבה – אבל מפורש בפרש"י (שם) שהמדינים מכרוהו למצרים, וא"כ גם מכאן ראי'.¹⁰ כי אף שהלימוד בגמרא הוא ע"ד הדרש והרמז כו', הרי מובן שבדרך הדרש ג"כ יש להקדים הפי' שהוא יותר מסתבר לפי משמעות הכתוב.

¹¹ והוא האחרון גם בירושלמי (שם), משא"כ התי' הראשונים הם שם בסדר הפוך.

הדדי) מצינו בגמרא י"ג תירוצים: א) „שמשון שנתגנה בה [ופירש"י: „שנשא מבנות פלשתים האסורות לו“] כתיב ב' ירידה, יהודה שנתעלה בה [ופירש"י: „שמשם נולדו פרץ וזרח שהעמידו מלכים ונביאים בישראל“] כתיב ב' עלי'“.

ב) „שתי תמנאות היו⁸, חדא בירידה וחדא בעלי'“.

ג) „חדא תמנה הואי, דאתי מהאי גיסא ירידה, ודאתי מהאי גיסא עלי'“.

לפי"ז יש להקשות עוד על פירוש רש"י הנ"ל:

מדוע בחר רש"י בתירוץ השלישי (שבגמרא) ובמה הוא עדיף משני ה- תירוצים הקודמים לו, מאחר שגם הם מוסברים לכאורה ע"ד הפשט?⁹

7* סוטה י, א. וראה ירושלמי שם פ"א ה"ח. 8) ורק לפעמים (במקום ספק?) מוסיפים סימן בשם וכמו ארם נהרים וארם צובה. – וי"ל שמפ"ז בא פי' זה רק בתור פי' שני ולא – עקרי. 9) תי' האי' שבגמרא – מוכח שיש לאמרו בפשוטו של מקרא ממה שרש"י בכ"מ מפרש עלי' וירידה – במעלה וחשיבות (ראה להלן ס"ד, וראה רש"י שמות לב, ז. לג, א. במדבר טז, יב. דברים א, מב).

ותירוץ הב' – נוסף על המובן בפשטות ששירך לומר כן בפשוטו של מקרא, הרי יש הוכחה לזה מפשטי"מ מהמפ"י ביהושע (טו, י. שם, נז. יט, מג) שהיו שתי תמנאות, אחת בחלקו של יהודה ואחת בחלקו של זן ושמשון הי' ממשפחת הדני (שופטים יג, ב) והי' במחנה דן (שם, כה). והנה משמע ביהושע (שם) שזו שבחלקו של יהודה היתה נקראת תמנה, וזו שבחלקו של דן היתה נקראת תמנתה, וזה מתאים עם משמעות הכתובים בפרשתנו ובשופטים, כי בכ"פ שזכרת „תמנתה“ בפרשתנו לכאורה פירושו לתמנה, ושם העיר הי' תמנה, משא"כ בשמשון אאל"פ כן (ראה שופטים יד, ב. שם, ה, כרמי תמנתה“)

לכאורה, בנדו"ד: מאחר שאין טעם וצורך לפרש שהיהוה, "עולה תמנתה" הול"ל בל' סתמית: "הולך תמנתה" וכיו"ב.

ד. אמנם בפסוק הקודם לזה, אף שגם בו נאמר, ויעל וגו' תמנתה, בכ"ז אין מקום לקושיא זו, לפי ששם אפשר לפרש שאין הכוונה עלי' גשמית, ממקום נמוך למקום גבוה, כ"א עלי' רוחנית – בחשיבות ומעלת הנפש וכו'. ולא הי' פי' זה יוצא מידי פשוטו של מקרא: דהרי בתחילת הפרשה נאמר¹⁶ "וירד יהודה מאת אחיו, ופרש"י (בפשטות פירושו): "שהורידוהו אחיו מגדולתו"¹⁷ (ירידה ברוחניות) – והי' מסתבר לומר שבהמשך לזה נאמר בו אח"כ "ויעל" ללמדנו שבהליכתו לתמנה (וע"י מעשה תמר שנסתובב מזה) חזר ונתעלה (ברוחניות – וכתירוץ הראשון שבגמרא¹⁸ המובא לעיל).

אכן, זה יתכן רק במקום שנאמר "ויעל", בל' נסתר בדרך שלישי ה'

קותא לתוכן הסיפור (אף אם הדבר כן הוא), בזה שתדע שהילוכו הוא באופן של עלי' דוקא ולא בדרך ירידה או באורח מישור?

וכמו שמצינו (שאינן דרך הכתוב לתאר את אופן ההילוך במקום שאין צורך) לעיל בפ' העקידה (שכבר למדה התלמיד) שהקב"ה אמר לאברהם: "והעלהו וגו' על אחד ההרים"¹² – ובכ"ז נאמר אח"כ בכתוב¹³, וילך (ולא ויעל) אל המקום גו'; "ויבואו אל המקום וגו'", אף שהליכתם היתה באופן של עלי'¹⁴. והטעם בזה פשוט: לפי שאין נפק"מ א"ד הגיע, אל המקום, ולא בא הכתוב לפרט דבר שאינו נוגע לענין המדובר¹⁵. וה"ה

(12) וירא כב, ב. וראה פרש"י שם, והעלהו" פירושו שיעלהו להר.
(13) וירא שם – ג, ט.

(14) ומה שנאמר, והעלהו וגו' על אחד ההרים" (ראה לעיל הערה 12) – פשוט שכאשר נזכר הר בפירוש בכתוב מוכרח לומר לשון עלי' ואינו שייך לשון אחר. וראה שמות יט, יג' ובמקומות רבים.

(15) ראה בהנסמן לעיל הערה 9. וראה פרש"י מקץ מב, ב (עה"פ, רדו שמה וגו'): "ולא אמר לכו" וכו'. וראה ברא"ם וגו'א וש"ח שם שהקשו שכו"כ פעמים נאמר ל' ירידה על ההולך מא"י למצרים ועלי' על ההולך ממצרים לא"י. ובגו"א תירץ, שדוקא המדבר לא יאמר רדו מפני שהוא לשון קלה אל המדובר, ואינו מובן שהרי מפורש להיפך בכ"מ (ראה ויגש מה, ט. שמות יט, כא. שם, כד. ועוד).

ואוא"פ שהירידה מא"י למצרים – עכ"פ ברוב הפעמים – מורה על ההליכה למקום של צרה וכו' והעלי' מורה על היציאה משם. וראה ויגש מו, ג: "אל תירא מרדה מצרימה" וגו' ובפרש"י שם: "לפי שהי' ניצב" וכו', וראה סו"פ מקץ: "ועלו לשלום" וגו'. וראה עד"ז בלבוש האורה ויגש מה, ט.

ולפי"ז אולי י"ל שכשיעקב רצה שיסכימו

בניו ללכת למצרים לא הי' לו לומר "רדו", ולכן דייק רש"י: "ולא אמר לכו" וכו'. וראה עד"ז בפ"י מהרז"ו בב"ר עה"פ.

(16) פרשתנו לח, א.

(17) ומה שלא העתיק רש"י תיבת "וירד" בפירושו (אף שלכאורה מפ' תיבת "וירד") הוא: לפי שלא בא שם לפרש "וירד", וגם ההוכחה לפי אינה ממשנ' "וירד וגו'", אלא שלאחר שאנו יודעים, "שהורידוהו אחיו מגדולתו" מובן מעצמו שזהו פי' "וירד יהודה מאת אחיו".

(18) לפי הבבלי בסוטה (שם), אבל לפי הירושלמי (שם) ש"ע"י שהיתה לש"ש לפיכך כתוב בה עלי', והיינו שתמר לש"ש נתכוונה (ראה בפ"י קה"ע ופ"מ שם) לא יתכן לפרש כן ל' עלי' הנאמר ביהודה ע"ד הפשט.

שבגמרא), שהרי אין כוונתו העיקרית לתרץ את הסתירה בלשונות הכתובים^{19*} (וכנ"ל, משום שאין זה קשה להתלמיד בלמדו פסוק זה) אלא את הדיוק בל' „עולה“ הנאמרה כאן – ודבר זה לא יתיישב אלא באופן ש„עולין לה (תמנתה) מכאן ויורדין לה מכאן“ (דאז יש צורך לרמוז ולהודיע לתמר באיזו משתי הדרכים הולך יהודה תמנתה).

אבל לפי הסברא ש„שתי תמנאות היו“ עדיין לא תתיישב קושיא זו: דא"א לומר של' „עולה תמנתה“ באה לרמוז ולהודיע שדרך הליכתו של יהודה מכוונת לתמנה הנמצאת בראש ההר ולא לזו שבתחתית ההר – כי:

(א) לא באופן כזה מסמנים עיר וכיו"ב כ"א כמ"ש: בית חורון תחתון גו' בית חורון עליון²⁰. ועוד.

(ב) כיון שסתם המגיד בהשם^{20*} משמע שלא הי' מקום לספק (מפני שרק אחת הייתה בסמיכות או כיו"ב).

(ג) הרי שתי התמנאות ודאי לא היו סמוכות אחת לחברתה²¹, וא"כ אין צורך להודיע לאיזו מהן הכוונה ע"י הדיוק של „עולה תמנתה“.

ו. אמנם לאחרי כל הנ"ל, אין הענין מיושב כל צרכו מצד הדוחק בעצם הפירוש – שתמנה „בשיפוע ההר היתה יושבת“ – לפי שדבר

מדבר – היינו שהתורה היא המספרת את מאורעותיו של יהודא והיא היודעת לרמוז בל' „ויעל“ את עלייתו הרוחנית שעתידה לבוא ע"י הליכתו לתמנה. משא"כ בפסוק שלפנינו, שנאמר בו „חמך עולה תמנתה“ בל' נוכח, והיינו שזהו הנוסח שבו הוגד הענין לתמר ע"י מישהו מאנשי המקום – הרי א"א לפרש שכוונתו (של המגיד ההוא) לעלי הרוחנית של יהודה בעתיד, כי דבר זה ודאי לא הי' ידוע לו, וכיון שכן, הלא הקושיא בכתוב זה – למה נאמרה ל' „עולה“ בהליכתו תמנתה – במקומה עומדת¹⁹.

ה. וקושיא זו מתרץ רש"י באמרו „ובשמשון הוא אומר וירד שמשון וגו' תמנתה“, והיינו שע"י שמקדים ליישב סתירה זו שבין כתובים אלו, מתורצת הקושיא בפסוק זה בדרך ממילא: דמאחר שביהודא נאמר ל' „עולה תמנתה“ ובשמשון „וירד .. תמנתה“, הרי שבע"כ צ"ל ש„בשיפוע ההר היתה יושבת, עולין לה מכאן ויורדין לה מכאן“;

ומעתה, כיון ששתי דרכים מוליכות לתמנה – בדרך ירידה מראש ההר ובעלי מתחתיתו – סרה התמיה בל' „עולה תמנתה“, כי זהו פרט הנוגע לסיפור הדברים: ע"י הדגשה זו ידעה תמר באיזה דרך הולך יהודה תמנתה, דהיינו בדרך העולה מתחתיתו של ההר.

ועפ"ז יובן למה לא נקט רש"י ש„שתי תמנאות היו“ (כתירוץ הב')

^{19*} (19) אלא שאף שלא זהו עיקר כוונת רש"י כאן, הרי מ"מ הואיל והוצרך לתרץ הסתירה בשביל ישוב ל' עולי לא הוצרך כבר לתרצה בשופטים.

(20) יהושע טז, ג. טז, ה.

(20*) ראה לעיל הערה 8.

(21) ראה לעיל הערה 9 ששתי התמנאות המוזכרות ביהושע הי' א' בחלקו של יהודה וא' בחלקו של דן.

(19) ולכן לא פי' רש"י כאן כתירוץ הא' שבגמרא, מכיון שבפשוטו של מקרא א"א לפ' „עולה תמנתה“ – עלי' ברוחניות, משא"כ בגמרא שהלמיד הוא ע"ד הדרש וכי'. וראה ע"ז במשכיל לדוד.

ציאות עיר בשיפועו של הר הוא דבר שאינו רגיל, יתכן יותר לומר שתמנה היתה יושבת בראש ההר ולפרש את ב' הלשונות (עלי' וירידה שגבי תמנה) לצדדים, וכל חד לפי ענינו בכתוב: ל' „עולה” ביהודה פירושה עלי' כפשוטה, בגשמיות – כי א"א לפרשה ברוחניות מטעם הנ"ל בס"ד – ול' „וירד” בשמשון (הבאה בסיפור הכתוב בל' נסתר) פירושה ירידה בחשיבות ובמעלה²⁵.

ובכדי לרמז את הטעם שהכריחו בכ"ז לפרש שתמנה „יושבת בשיפוע ההר”, הוסיף רש"י „ובשמשון הוא אומר”: היינו שלא רק בפסוק זה המובא בפירושו נאמר ל' ירידה שאז יתכן לפרשה במובן רוחני; אלא ש- „בשמשון (בכללות סיפורו) הוא אומר”, היינו שחזור ואומר לשון זו כמה פעמים – ואין סברא לפרש את כל אחד ואחד מהן לרמז ירידה בחשיבות²⁶. ובע"כ צ"ל שמובנו כפשוטו:

אפשר לומר כן, שהרי יש לנו הכרע כמבואר בפנים בארוכה.

(25) ואין לומר שרש"י הוכרח לפרש שבשיפוע יושבת ולא בראש, בכדי שעיי"ז תתיישב הל' „עולה” הנאמרת כאן שהרי זהו עיקר כוונת רש"י בפירושו כנ"ל ס"ה (וכמו שמתעם זה לא תירץ רש"י כתירוץ הב' שבגמרא דשתי תמנאות היו, כנ"ל שם). – זה אינו כי ליישב הל' „עולה” הי' אפשר לומר שלא היתה תמנה בשיפוע הר ו„עולה” באה לשלול דרך שני שבמישור (כגון שיהודה עלה מעמק, והדרך השני' לתמנה הי' במישור, או שהי' דרך אחרת במישור סביבות ההר וברחבו כו' וכיו"ב).

(26) ראה במהרש"א (שם) שהקשה ממ"ש בשופטים (שם, ב), „ועל ויגד לאביו ולאמו וגו'” ומה שתירץ „שחזר משם ופירש מהעובדת כוכבים” וכו' הוא היפך המוכרח מפשטות הכתובים שם, וא"כ עכ"פ לרש"י אאל"כ. וכן

בלתי רגיל הוא לבנות עיר בשיפועו של הר²²:

יש ובונים עיר בראש ההר – דהיינו עם היות שבנייתה של עיר כזו קשורה בקשיים שונים (טרחה רבה בהעלאת צרכי הבנין לראש ההר, תנאי העבודה שמה וכו') וגם יגרע חלקה בהתפתחות המסחר ובקשרי' השונים עם עיירות אחרות וכו') (מצד קושי העלי' בשיפועו של ההר, הממעט את העוברים והשבים בעיר זו), עכ"ז לפעמים מוותרים על חסרונות הנ"ל ובוחרים לבנות דוקא בראש ההר משום היתרון שבזה בענין ההגנה: עיר היושבת בראש ההר ידה על העליונה במלחמה נגד אויב הלוחם בה כיון שהוא נמצא למטה²³.

לאידך, כמובן, יש שמעדיפים לבנות עיר בתחתית ההר – עם כי הגנתה אינה קלה – מטעם שהמקום מוכשר יותר לבניית עיר ולהצלחתה במו"מ וכדומה.

משא"כ בשיפועו של הר, שאין תועלת שלימה לבנות שם עיר – הן בנוגע לבנינה והתפתחותה והן בנוגע להגנה מאויב – ועוד שחלקי העיר הם זה ע"ג זה.

וא"כ יש להקשות²⁴: הואיל ומ-

(22) ועיי"ז יש לבאר מה שמוסיף בגמרא לאחרית התירוץ „דאתי מהאי גיסא ירידה ודאתי מהאי גיסא עלי'”, כגון ורדוניא ובי בארי ושוקא דנרש", דלכאורה מאי קמ"ל, ולהמבואר בפנים אתי שפיר, שהואיל והוא דבר בלתי רגיל ומובן כלל – לכן ההכרח להביא רא' שישנן כאלו.

(23) ראה קהלת ה, א.

(24) ע"ד מה שהקשה מהרש"א בחדא"ג סוטה (שם), וע"ש מה שתירץ. אבל על המבואר כאן אי

מן הנמנע שלא יתמוטט ויפול למטה – אלא עליו להמשיך עלייתו בלא הפסק. וכן הענין בעלי "בהר ה'", שהתמדת העלי' מוכרחת לא רק לתועלת העלי' עצמה, כ"א גם בכדי להבטיח שלילת הירידה. והיינו שאין לו להסתפק במעלתו שהגיע אלי' עד כה, כי הסתפקות זו במעלתו ואי-עלייתו מדרגא לדרגא במעלות הקודש, סופה שתביא לידי ירידה³⁰.

ומודגש הענין במיוחד במצות נר חנוכה, ש"המהדרין מן המהדרין כו' יום ראשון מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך", לפי ש"מעלין בקודש ואין מורידין"³¹, ואם לא הוסיף נר ביום ב' וכו', לא זו בלבד שבו ביום לא הוסיף ולא עלה בקודש לגבי היום שלפניו, אלא שעוד החסיר בו (בזה שלא קיים בהידור) מדרגת עלייתו ביום שלפניו (שבו קיים מצוה זו בהידור)³². ואם רוצה לקיים את המצוה באותו ההידור שקיימה ביום שלפניו מוכרחת הוא להעלות בקדש וכו"ל³³.

(30) ונוסף לזה: ארז"ל (סוטה מט, א) "כל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו", וא"כ מובן במכש"כ במדה טובה, שבקדושה צ"ל עלי' תמידית, ועוד יותר מבהיפק הקדושה.

(31) ככ"ה שבת כא, ב.

(32) והידור זה הרי שייך לכאור"א כפס"ד השוע' (או"ח סי' תרע"א סי"ב, וברמ"א שם: "המנהג פשוט"). וראה לקו"ש ח"א ע' 92. ח"ד ע' 1258.

(33) וי"ל שב' פי' בל', מעלין בקודש ואין מורידין: (א) מעלין ועכ"פ אין מורידין, (ב) מעלין (וכופל – לחזק הציווי דמעלין) ואין מורידין וע"ד ב' הפי' במשביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע (ראה תניא פי"ד. קיצורים והערות לתניא ע' סז: די בכך כו'. וראה ג"כ זח"א רלג, ב).

שמקום מגוריו של שמשון הי' בראש ההר ובכ"פ שהלך לתמנה הי' באופן של ירידה (גשמית) מההר²⁷. ונמצא שמוכרח לומר ש"בשפוע ההר היתה יושבת" על אף הדוחק שבדבר.

ז. מהענינים ד"יינה של תורה" שבפרש"י שלפנינו, וההוראה מזה בעבודתו של כאו"א:

מבואר במ"א²⁸ עה"פ "מי יעלה בהר הוי' וגו'"²⁹ שעבודת האדם לקונו היא בדוגמא לעלי' בהר, וידוע דכאשר האדם מטפס ועולה ההרה, א"א לו להפסיק באמצע עלייתו ולעמוד זמן מה במקום שיפועו של ההר, כי כמעט

מ"ש (שם ה) "ירד שמשון ואביו ואמו וגו'" כ' במהרש"א ש"חזר הכתוב בגנות כולם" גם זה קשה לומר בפשוטו של מקרא שם. וגם לא משמע כן מהמבואר בירושלמי (שם עה"פ "ויבואו עד כרמי תמנתה וגו'"), שהיו אביו ואמו וכו' אומרים לו בני כו' בנותיהם זרועות כלאים". וראה עוד בשופטים (שם, ז. י.).

(27) ועפ"ז יש לבאר מה שבירושלמי (שם) בתירוץ ג' אי': "כגון הדא בית מעין שירדין בה מפלטה ועולין בה מטברי", והיינו שמביא דוגמא לא רק מעיר הנמצאת בשפוע הר (ראה לעיל הערה 22) כ"א שביחד עם זה נמצאות עיירות בראש הר זה עצמו ובתחתיתו, כי מדגיש בזה שהירידה (והעלי' – ראה רמב"ן פרשתנו לה, יב) היתה בקביעות הואיל והיא באה מעיר הנמצאת בראש ההר (ובתחתיתו), והרי זוהי הוכחה לפי' זה כמבואר בפנים.

ועוד י"ל בפ"י הירושלמי (ועיקר): הדוגמא מסבירה למה יצאה מהרגיל ונבנתה בשיפוע הר – כי הייתה בין שתי ערים ומובן שכל שעסקו עם שתיהן וכן בכל העסקים שבין אחת מהן עם חברתה (שצ"ל טרדת ד'ירודין ועולין") נוח להפגש באמצע. ואם העסקים בקביעות בונים שם מקום קבוע (עיר).

(28) ראה ד"ה זה היום תרצ"ה.

(29) תהלים כד, ג. וראה בפ"י מקדש מעט שם.

כך ע"י עבודת כאו"א בעלי' ממדרי'
למדרי' בהר ה' הפרטי שלו, נזכה
לקיום היעוד, ועלו מושיעים בהר ציון
לשפוט את הר עשו והיתה לה'
המלוכה"35 – בביאת משיח צדקנו.

(מושיחת ש"פ וישב תשל"ב)

ומרומז ענין זה בדברי רש"י – שמה
שנאמר ל' עלי' וירידה בתמנה הוא לפי
ש"בשיפוע ההר היתה יושבת", כי
בשיפוע ההר (שהוא ענין העבודה
להתעלות ברוחניות) נמנעת העמידה
וגם ההילוך הוא לא באופן רגיל, כ"א
או עלי' או ירידה.

וכשם שעלייתו של יהודה, בשיפוע
ההר" הביאה לידי לידת, "פרץ זה
משיח שנאמר: עלה הפורץ לפניהם"34;

34) אגדת בראשית ס"פ סג. וראה בר"ר

פפ"ה, יד. ובפרש"י שם.

35) עובדי' א, כא.

